

Maszat

Szilasliget megálló. Beront a HÉV-kocsmába. Téliestített, barna deszka-faház a szerelvény Gödöllőre vezető oldalán. Kér egy felest. Nem tudja, mit kap. Nem figyel. Nem néz a csapos kezére. Oly mindegy, mit iszik, de most innia kell. Karóráját lesi. Mikor indul a HÉV? Lökné az időt előre. Az ablakból a peront fürkészi. A kutyát, akit a túloldalon hagyott. Nem jön-e utána? Az izgatott jószág a gyalogátkelőnél lecövekel. Idegen terepen kalisztál. Nem mer a sínre szaladni. Ismét az órán a szem. Fölhajt egy újabb akármit. Nem néz a csaposra. Azt sem rögzíti: férfi-e, vagy nő. Oly mindegy minden. Csak ezen a kutyán adna már túl... Vékony hangon visít a rövid, zöld hernyó. Kilép a kocsmából, fölugrik rá. A kutya most szánja el magát, a HÉV után iramodik. Az ajtók csukódnak előtte.

Ki hívta ide, ebbe a ligetbe, erre az erdei peronra? És a kutyát?

– Hol szedték össze ezt a korcsot? – vigyorog rá az állatorvos, aztán a védőoltást kíméletlenül beledöfi. A kutya fölvonít. – Különös vérvonal – csóválja fejét a doktor. – Dalmata és tacsó keverék...

Bokától derékgig, fokozatosan emelve a magasságot, akkoriban a lányok gumiszalagokat kihúzza ugráltak a panelházak között. Ha csak ketten voltak, a lépcsőkörláthoz kötötték a RÖLTEX-boltokból szerzett bugyigumi másik végét. Használat után egyszerűen zsebre tették, de minden épphogy csak serdülő kislány legalább egy ugrálógumi öntudatos tulajdonosa volt. Percre sem váltak meg tőle. A fiúk inkább biciklivel győzték le a kamaszmagányból fakadó, majd olykor a lelkükön végleg elhatalmasodó boldogtalanságot.

A kislány gumizás előtt, gumizás közben és gumizás után is egyre többször állatokat emleget. A drága kis állatok... Milyen játékosak, aranyosak a kiscicák. Egyik padtársa papagájjal büszkélkedik, a másikat kutya várja haza az iskolából, a harmadiknak számukra ismeretlen ázsiai ragadozója van, a negyediknek aranyhala, merthogy a gyerek egészséges pszichoszomatikus fejlődéséhez az állattartás és a „felelős állatgondozás” is szükségeltetik. Nem kevesebbet állít az ide vonatkozó „szakirodalom”...

SZIKRA JÁNOS (1954) Pátkán élő költő. Utóbbi kötete: *Bácsalmási elégia* (versek és prózák, Navigator Press Kiadó, 2022).

A szülők aztán lassú, folyamatos hülyültükben megenyhülnek. Az apaszív gyöngö, hajlíthatóbb, az anya sorsedzettebb, érzéketlenebb.

Aranyhörcsög-párral próbálkoznak. A kislány is el-eljátszik a rágcsálókkal. Csak a húgyszagú forgács szaga idegen, ha bensőségesen belengi a családi otthon melegét. Egyszer pár napra magukra maradnak a terráriumban. Mármint az aranyos kis aranyhörcsögöcskék. Valamilyen módon kiszabadulnak az üvegkalkitkából. Többnapos vándorélet után az előtérből önkényesen a gyerekszoba szekrénye mögé költöztetik lakhelyüket. A szintén egyre aranyosabb gazdik itt fedezik föl őket. Egy hét alatt szétrágnak ezt-azt. Nem emlékszik későbbi sorsukra. Igen, a kisállat utáni gyereksóvárgás... Milyen találékonyan rágcsálják szét apró fogacskáikkal a lakást vagy a szülők faragatlan ellenállását! Milyen selymes a kis döngök szőre! Ébrednek a kisgyerekekben Érosz? Vagy el sem aludt még?

(Ki hívta ide, ebbe a ligetbe, erre az erdei peronra? És a kutyát?)

Régen, a szolgálati lakásban (két szoba komfort szeneskályhákkal), pontosabban a K. nagyközségi falusi házban volt kert és udvar. Gyönyörű meggyfavirág-havazásban áztak a májusi fák. Az egyik szomszédától kaptak két egérriasztót. Egy füstöst és egy vöröset. A házba nem szoktatták be őket. Az udvaron éltek a macskák örökkön titokzatos, még talán a fáraók korából származó szokásokban gazdag életét. Falubeli csibészek lopták el őket. Állítólag agarakat uszítottak rájuk. Hogy edzésben tartsák a hörögve utánuk lóduló kutyák izmait. S a füsttel futtatott szőrű és a vörös bundájú macskapár élete árán edzésben tartotta ezeket a remek izmokat...

Még régebben, a másik faluban, a Vál-völgyi A. kisközségben is volt udvar. És macska. Vörös szőre miatt mi mást kaphatott volna, az ötletszerű keresztségben a Kommunista nevet érdemelte ki. Ha mérges volt a gazda: menj innen a francba, te büdös Kommunista, mondta neki. De a jószág csak dörgölözött a lábszárához. Jókedvében pedig így dicsérte őszinte szavakkal: te vagy ebben az országban az egyetlen tisztességes kommunista, és megsimogatta Kommunista sokáig hűséges, apró fejét.

- Nemrég ellett a kutyánk! - fordult hozzá egy délelőtt a tanácsházán kollégája, az anyakönyvvezető Erzsébet. Tudott a család „kisállat-sóvárgásáról”.

- Még nem döntöttünk - válaszolta. Tényleg nem döntöttek, de már az apaszív említett rugalmasabb anyakönyvvezetője szabad vizekre futtatta a család házörzöt, pontosabban lakásörzöt nélkülöző szárazföldi hajóját.

Mert ez már lakás, öröklakás, vér és veríték és kölcsönök és családi összetűzések által szerzett, összkomfortos panellakás volt!

- Olyan aranyos! - derült föl a kislány arca, amikor kutyánézőben először vette ölébe a kertvárosi udvaron a dalmatára és tacsókora egyaránt bűnösen emlékeztető, fekete-fehér kiskutyát. - Mi a neve?

- Mi Maszatnak hívtuk. Két hónapos - mosolygott megkönnyebbülten szemüvege mögül Erzsébet, a foghíjas anyakönyvvezető.

Pórás már volt a zsebben, azon vezették végig a kisvároson. Urbanizálódott, most tanult lépcsőn járni. A hatvankét négyzetméter Maszatnak juttatott

hányadán vackolták el a kis vadócot a negyedik emeleti lakás előterében. Körülrajongták. Szükségét végző körülton sétáltatták a ház mögötti terecskén, vagy a környékbeli utcákon ismerkedtek a többi kutyával és az őket kísérő szükség-sétáltatókkal. Néhány napig éjjel-nappal vele voltak. Szoktatták a panelléhez. Kényeztették, hiszen olyan aranyos...

Aztán... Gyerek a suliban. Mindkettő. Szülő a munkában. Mindkettő. Váratlanul és végzetesen törtek rá Maszatra az egyedüllett mindeddig ismeretlen és elviselhetetlenül hosszú órái napokon, heteken át. A magányos, hiábavaló ugatás ösztönökből fölszakadó, szabályozhatatlan indulata. A kaparás, a szaggatás, a harapás, a tárgyak ellen föltámadt dührohama. De ha vele voltak is, a kaputelefon, az ajtócsengő mind betolakodásnak minősült. Ha valaki idegen elment a bejárati ajtó előtt, nem beszélve arról, ha megállt, Maszat haladéktalanul harsány ugatással adta legalább három emelet tudtára a gyanús elem érkezését. Éjszaka is. Minden éjszaka. Maszat kéretlenül és pontosan teljesítette egy házőrző eb, ki tudja, honnan, örökölt kötelességét. Az előtér olcsó linóleumszalagjai a sarkoknál, a szegélycsíkok mentén voltak a legkönnyebben kikezdhetők. Maszat ezt azonnal fölfedezte. Majd válogatás nélkül az egész felület sorra került. Maradt a nyers beton. Na és a vizelet, a bűdös kutyaváladék. Órákon át azt sem lehet visszatartani. De leginkább akkor visszatarthatatlan, ha zörren a gazdák kulcsa a zárban, a kiszagdzáké, és a valódi gazdák, az asszony és a férfi mordulnak be az előszobába:

- Maszat! Nem szégyelled magad? Mit csináltál már megint?!

Mit, mit, vakkantott volna méltatlankodva vissza, ha tudott volna beszélni. Ilyenkor inkább farkcsóválva azonnal összecsinálta magát, egyrészt a magányt föloldó élőlény érkezését ünneplő boldogság, másrészt a húgyhólyag pattanásig telített úrtartalma miatt. Ekkor már nem volt értelme leszáguldani vele a földszintre, menet közben úgysis kitört volna belőle az órákon át tartalékolta szükség. Főemlősillemre nem tudták szoktatni, hiába volt vacska mellett homokkal töltött ládika, ő illegális helyszínre vágyott, oda, pontosan oda, az előtér közepére, és csak oda tervezte és hajtotta ott végre az akciót. Más és más nyelven beszélt, más és más hangon ugatott mindkét szembenálló fél.

Maszat kajla kiskutya volt.

(Ki hívta ide, ebbe a ligetbe, erre az erdei peronra? És a kutyát?)

Az egyre reménytelenebb hazatérések után, egész addigi életét elfojtott könyvekbe préselve bőgött az anya. Az apa még meglévő fogait csikorgatva átkozta hetekkel korábbi engedékeny önmagát.

Ébredés után és alvás előtt a kutya rendszeres sétája színesítette a hétköznapiakat. A kislány szófogadóan leszaladt vele a földszintre, fél óra egészségügyi kikapcsolódás és ismerkedés a környékbeli ebek élénk körgyűrűjében. Kölcsönös bemutatkozás, önzetlen szimatolgatás elől, hátul. A kisfiú még a lánykánál ösztönösebb éveit élve, hátán hanyagul átvetett pórizzal vonszolta néha maga után a meg-megálló ebet. A főgazdának mondott férfi is sétáltatott, ha a gyerekek ezt ezért-azért nem tehették. Főként az ő vállára roskadt a feladat. Ó aztán

végképp nem szerette ezeket a kényszersétákat. Maszat az hagyján. Ha időben indulnak el és nem pisálja végig pár lépcsőszomszéd fintorgó grimaszaitól kísértve a lépcsőházat. A közeli kutyatulajdonosokból lett elege. Úgy gondolták, ha póráz van a kezük végén, e tény följogosítja őket, hogy részletesen elmeséljék az illető eb múltját, szokásait, mindennapi csínytevéseit, szerelmi életét, nyavalyáit, és a többi, a főgazdát egy percig sem érdeklő kutyalegendát. Meghitt, már-már bizalmas ismeretségek köttettek a vadregényes reggeli és éjszakai órákban...

Az asszony a kisváros gyógyszergyárában dolgozott. A gazdag cég egy-két hétre a Balaton északi partján nyaralóval várta nyáron a dolgozókat, hivatalos szóhasználat: beutalta őket, akár a gondos orvos a beteget a kórházba gyógykezelésre, és évente többször ingyenes autóbusz-kirándulást szervezett számukra. A kutyatulajdonos család is részt vett olykor ezeken a túrákon. Igen ám, de mi legyen a távollét húsz órája alatt Maszattal? Húsz óra kegyetlenül hosszú idő a kutyának, aki már négy-öt óra magánytól is becsavarodik. Annyi linóleum nincs a világon, amelyet ne lehetne fölszaggatni egy teljes nap alatt. Nincs annyi gyér ugatás, amit az alattuk lakók ép idegekkel elviselnének. Akkora szív sincs, aki ne szánná meg a szocializáció tudományában járatlan, tudatlan, drága, szerencsétlen, gusztustalan, kedves, tacskó-dalmata keverék kutyát.

A kertövezetben élő Tóth családra esett a választás. A bordó Moszkviccsal furikázó taxis Dönciék fogadták be hajnalban a gazda lépteit bizalmatlanul fürkésző, földszintes farkasivadékot. Este tért haza a busz a Börzsöny vagy a Bükk szelíd meredélyeiről. Mint akit földre szögeztek, Maszat egész nap szótlanul bámult Dönciék udvarán. Nem vakkantott, nem jelzett, nem vakarózott, nem ugrált, nem vizelt, nem evett, nem ivott. Sztrájkolt. Csak a kapun belépő kislány hangjára ugrott szinte az égig. Maszatba visszatért az élet. Hogyan is mondták ezt a régiek? Ragyogott a boldogságtól. Természetesen rögtön összehúgyozta magát. Ezúttal nem szidták meg érte.

Kínálták ennek-annak. Taxis Dönciéknek is följánlották, de nekik már volt házörzőjük. A fotós barátnak kettő is, fekete-fehér vizslapár. Mások is kérlelhetetlenül visszautasították az erőtlen tulajdonátörházási kísérleteket. Mindenkinek volt kutyája, még annak is, akinek nem. Maszat nem kellett senkinek.

(Ki hívta ide, ebbe a ligetbe, erre az erdei peronra? És a kutyát?)

Folytatódtak a kilátástalan hétköznapiak. A nő dührohamai hazatérés után, a férfi hallgatása, reményvesztett depressziója, a gyerekek szeretetteljes közönye és tehetetlensége. Egyikük sem értett Maszathoz és türelmetlen volt ahhoz, hogy megtanulja a kutyaélet mélylélektanát. Kimondatlanul érlelődött a célszerűnek látszó terv: valamiként meg kell szabadulni tőle.

Amikor a nőt egy délután a negyedik emeleten, a néhai lakás helyén a megszokhatatlan romhalmaz várta, fogta a póráz és a közeli ligeterdőbe, a téli szánkódombok irányába vezette a kiskutyát. Hosszú kerítés kísérte szomorú lépteit, az erdészet két és fél méter magasan védte az emberek elől a vadakat.

Itt, megfelelőnek vélt helyen, egyszerűen átdobta az ember fölötti drótsövényen a kutyát.

– Bógtem, hát persze – mondta a férjnek, amikor hazaért. – A gyerekeknek majd azt mondjuk, hogy megszökött...

Maszat földéríthetetlen találékonysága áthúzta számításukat. Két nap múlva a kapubejáró lépcsőjén csóválta a farkát, és fejét szolgálai a földre sunyva bocsnatért nyűszített.

...És folytatódtak újra a kilátástalan hétköznapok.

A férfi, más néven gazda sétáltatja a keveréket. A négyemeletes közelében a kisváros egyik legszebb parkja, az elágazásnál a hajdan népszerű királyné szobra áll. Maszat rendszeresen megugatja a bronzot, élő asszonnak véli. Most is mellé néz a valóságnak és ugat. A park mélyéből váratlanul edzőcipők trappolnak ki az ösvényen, tucat sportoló iramodik látszólag Maszat után, aki ijedtében azt hiszi: az emberhorda őt üldözi. Szélsebesen eliszkol a bozót mélyén át a semmibe. A férfi óra hosszat hívogatja, keresgéli. Sötétedésig nem kerül elő. „Majd azt mondjuk, hogy megszökött?”

Hetek múlnak békében, nyugtalanságban. Mi lehet vele? Kisebb renoválás után helyreáll a lakás rendje, higiénája. Nincs ugatás, nincs linóleumszagatás, vizeletbűz sincs. Van bizonytalanságféle, többszöri takarítás utáni hipószag, gyerekhüppögés, sóhajtozás, sétáltatáshiány, cirógatáséhség. Vénül az idő, a hetek hónapokká nyúlnak. Nem emlékszik már, melyik évszak, melyik hónap, melyik hét kergette el Maszát a trappoló edzőcipők elől. Hol lehet? Biztosan... Mégsem... De mégis... Ki tudja... Száz kérdés, meg még száz, de nincs válasz egyre sem.

Mint tudjuk már, akkoriban és ott a lányok gumiszalagokat kihúzza ugráltak a kisváros panelházai között. Estefelé, a nap egyik utolsó gumipartija közben szaladt oda az ismerős csitri a kislányhoz:

– Á., nem a ti kutyátok az ott..., ott, a túloldalon, a lépcsőfölgjáró alatti lomok mögött?

Ő volt.

Félbeszakadt a lakókörzet alkonyi gumifesztiválja. A srácok is abbahagyták a bringázást, a babakocsik mögött pletykáló fiatalasszonyokkal együtt az egész tavaszi háztömb Maszat köré gyűlt.

– Megvan Maszat! – rontott be apjához könnymaszatosan a kislány. – Apu! Apu! Gyere gyorsan! Lécci, segíts hazahozni!

Egy teljes lakókülönítmény kísérté őket, élen a kislány karjában tartott kutyával a szemközti épülettől hazáig. A regényhős, a legendás Lassie vagy Bogáncs díszmenettől övezve hazatért?

(Ki hívta ide, ebbe a ligetbe, erre az erdei peronra? És a kutyát?)

Bal füle lóg. Lábát húzná. Horpasma reszket. Manccsal, foggal elérhetetlen részein itt-ott kullancsok, más élősködők. Nem tud állni. Remeg. Szőre koszos. Bordái szinte kibökik a bőrt. Oldalán férfitenyérszerű terület lenyúzva, szabadon lüktet az eleven hús. Fáradt, öreg a szeme. Gyalázatos ez az egész tékozló, büdös

Maszat-jelenség. Mit evett eddig? Nem tudni, de él! Az első napokban zöld ürülékkel mocskolja össze életterét. Fület, puhatestű lényeket, gyökeret, gazt ehetett. Nagyon sok füvet, mert nagyon sok zöld jön ki belőle.

- Ez a kiskutya megérdemli, hogy - mondta az asszony. - Sokat szenvedhetett.

A jószág följavított életkedvvel folytatta a szokásos maszatkodást. Élte volna újra a család is a saját, Maszat előtti életét. Ám ez már lehetetlen volt. Mert pár hét múlva Maszataból kibújt újra a régi Maszat. A viszonyok visszazuhantak a Maszat által uralt hónapok régi korszakába. Ezután sem tudtak vele mit kezdeni.

Elege volt a gazdának is, de az asszony eb gerjesztette indulatai túlcsoordították a poharat. Nem volt elég a kutya, az asszony is csak mondta, mondta, szaggatta a lélek előszobáiban a végtelen szegélycsíkokat és a linóleumot.

Fogta hát a férfi is a pórázt. Fölcsatolta a kutyára.

Az ebugatta királyné parkjánál szálltak föl a szerelvénnyre. A férfi közömbösséget színlelt. A kutya érezte, hogy baj van. Ugrásra készen ült a padlón, és egy percre sem vette le a szemét a gazdáról, aki néha nyugtatóan megpaskolta Maszat fejét. Mozdulatai hazudtak.

Leszállás után a domb felé vezette a jószágot. Az állat szimattávolságig nem szakadt le róla. A férfi ösztönös gonoszsággal cselekedett. A megálló előtt némi előnyre tett szert, mert Maszat egy pillanatra elbáméskodott.

Erős déjà vu mart a gazdába. Átlépett a sín páron.

(Beront a HÉV-kocsmába. Kér egy felest. Nem tudja, mit kap. Oly mindegy, mit iszik, de most innia kell. Karóráját lesi. Lökné az időt előre. Az ablakon át a peront fürkészi. Az izgatott jószág a gyalogátkelőnél lecövekel. Nem mer a sínre szaladni. Ismét az órán a szem. Fölhajt egy újabb akármit. Nem néz a csaposra. Oly mindegy minden. Visít a zöld hernyó. Fölugrik rá. A kutya most szánja el magát. Az ajtók csukódnak előtte. Örökre.)

